

In ómós Martin McGuinness

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuirisc faoi na daoine iomráiteacha ar fad a thug ómós do Martin McGuinness. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat féin agus leis an duine in aice leat brí na bhfocal agus na bhfrásaí seo a aimsiú?

1. comhbhrón _____
2. príomh-idirghabhálaí _____
3. Comhaontú Aoine an Chéasta _____
4. ar son athmhuintearais _____
5. fathach _____
6. lorg buan _____
7. crógacht, misneach agus stuaim _____
8. breithiúnais _____
9. ó choimhlint go síocháin _____
10. ceannaireacht _____

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat na focail a thuiscint.

Ceist 2 Cén Ghaeilge atá ar na teidil thábhachtacha a leanas?

- President of Sinn Féin _____
- Deputy First Minister _____
- Leader of the DUP _____
- British Prime Minister _____

Ceist 3 Féach ar an mír arís agus breac síos a raibh le rá ag na daoine seo faoi Martin McGuinness:

Gerry Adams	
Michelle O'Neill	
John Hume	
Maurice Hayes	
Arlene Foster	
Ian Óg Paisley	
Theresa May	
Tony Blair	
Bill Clinton	

Ceist 4 An tuiseal tabharthach

Bain úsáid as na samplaí seo ón mír chun na rialacha a bhaineann leis an alt + réamhfhocal simplí a léiriú.

- ag an Uachtarán
- ag an Taoiseach
- ar an pholaitíocht

Bí cúramach leis an sampla deireanach! Córas Uladh atá i gceist.

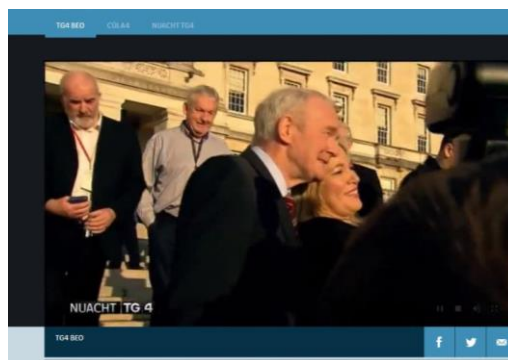
Ceist 5 ‘...go raibh meas aige air...’

Cuir na focail thíos in abairtí anois. Bí cinnte go bhfuil an forainm réamhfhoclach ceart agat a théann le gach focal.

- biseach
- fonn
- buíoch
- geit
- náire
- ag magadh
- eagla
- eolas
- in éad

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. Cad atá ar eolas agat faoi Martin McGuinness?
2. Ar pholaiteoir maith é, dar leat? Cén fáth?
3. An mbeidh Éire Aontaithe againn go deo, dar leat?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. comhbhrón	<i>condolence, sympathy</i>
2. príomh-idirghabhálaí	<i>main intermediary, go-between</i>
3. Comhaontú Aoine an Chéasta	<i>Good Friday Agreement</i>
4. ar son athmhuintearais	<i>for reconciliation</i>
5. fathach	<i>giant</i>
6. lorg buan	<i>permanent mark/impression</i>
7. crógacht, misneach agus stuaim	<i>bravery, courage and level-headedness/ prudence</i>
8. breithiúnais	<i>judgments</i>
9. ó choimhlint go síocháin	<i>from conflict to peace</i>
10. ceannaireacht	<i>leadership</i>

Ceist 2

<i>President of Sinn Féin</i>	Uachtarán Shinn Féin
<i>Deputy First Minister</i>	LeasChéad-Aire
<i>Leader of the DUP</i>	Ceannaire an DUP (an Páirtí Aontachtach Daonlathach)
<i>British Prime Minister</i>	Príomh-Aire na Breataine

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

Na rialacha a bhaineann le: *ag an, ar an, chuig an, faoin, leis an, ón, roimh an, thar an, tríd an.*

- ✓ Uraítear ainmfhocail dar tús **b, c, f, g** agus **p** i gcanúint na Mumhan agus i gcanúint Chonnacht. Séimhítear iad i gcanúint Uladh.
- ✓ Ní uraítear ainmfhocail dar tús **d** ná **t** i gcanúint Chonnacht ná i gcanúint Uladh. Uraítear ainmfhocail dar tús **d** agus **t** i gcanúint na Mumhan (ach tá an nós sin taobh amuigh den chaighdeán).
- ✓ Ní athraíonn ainmfhocail dar tús guta.
- ✓ Ní chuirtear 't' roimh ainmfhocail fhirinscneacha dar tús **s**.
- ✓ Cuirtear 't' roimh ainmfhocail bhaininscneacha dar tús **s** + guta nó **sl-, sn-, sr-**.

Ceist 5

Tháinig **biseach air** sa deireadh, ach bhí sé tinn ar feadh achar fada.

Níl **fonn orm** an obair sin a dhéanamh.

Tá mé iontach **buíoch díot** as an obair a dhéanamh.

Baineadh **geit aisti** nuair a chonaic sí cé a bhí ann.

Bhí **náire orthu** nuair a thuig siad go raibh dochar déanta acu.

Bíonn mo dheartháir **ag magadh fúm** gan staonadh.

Tá **eagla ar** Sheán roimh mhadraí.

Níl aon **eolas aige** faoin scéal.

Tá Caitlín **in éad le** Máire mar éiríonn go maith léi sna scrúduithe i gcónaí.

Ceist 6

Is féidir gach beirt a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Tá comhbhrón curtha in iúl ag an Uachtarán, Michael D. Higgins, ag an Taoiseach, Enda Kenny, agus ag polaiteoirí thuaidh agus theas le muintir Martin McGuinness, Iar-LeasChéad-Aire an Tuaiscirt. Sé bliana le cois na trí scór a bhí sé. Chaith sé a óige san IRA sular thug sé faoi bhóthar na polaitíochta le Sinn Féin. Ba é príomh-idirghabhálaí na bPoblachtánach¹ é, nuair a síníodh Comhaontú Aoine an Chéasta i 1998.

Áine Ní Ghallchóir

Bhí baill dá theaghlach thart air nuair a fuair Martin McGuinness bás in Otharlann Altnagelvin², ina chathair dhúchais, Doire, luath ar maidin. Sé bliana is trí scór a bhí sé. Dúirt a chomrádaí, Uachtarán Shinn Féin, Gerry Adams, nach mbeadh muid san áit ina bhfuil muid gan Martin McGuinness.

Gerry Adams, Uachtarán Shinn Féin

Poblachtóir³ paiseanta a d'oibrigh gan sos ar bith ar son síochána, saoirse agus ar son athmhuintearais, agus ar son athaontú na tíre. Ach, thar rud ar bith eile, bhí grá agus bród mór aige ar a chlann agus ar mhuintir Dhoire.

Áine Ní Ghallchóir

Dúirt Ceannaire Shinn Féin ag Stormont, Michelle O'Neill, go bhfuil a croí briste. Dúirt sí gur chaill muid laoch, fathach d'fhear i bpolaiteocht na tíre. Dúirt Iar-Ceannaire an SDLP, John Hume, gur fhág sé lorg buan ar an pholaitíocht in Éirinn.

Maurice Hayes, Iar-Sheanadóir

Thaispeáin sé crógacht agus misneach agus stuaim. Agus bhíodh an jab a bhí aige i dtosach báire istigh ... laistigh, de na *provos* – na daoine seo a bhí cloíte leis an ngunna⁴ – chun an gunna a fhágáil⁵ agus glacadh leis an daonlathas.... agus nuair a thosaigh sé ar an mbóthar sin, chloígh sé leis. Fear a dhein a chion féin ar ár son go léir.

Áine Ní Ghallchóir

Béarfaidh an stair breithiúnais éagsúla ar Martin McGuinness, a dúirt Arlene Foster, ceannaire an DUP, ach léireoidh sí fosta chomh suntasach is a bhí a ról sa tsíocháin anseo.

Dúirt Ian Óg Paisley go raibh meas aige ar dhuine ar bith a léirigh meas dá athair.

Dúirt Príomh-Aire na Breataine, Theresa May, go ndearna Martin McGuinness ionchur riachtanach agus stairiúil sa turas ó choimhlint go síocháin.

Bhí crógacht agus ceannaireacht s'aige riachtanach don tsíocháin, a dúirt Iar-Phríomh-Aire na Breataine, Tony Blair.

Dúirt Iar-Uachtarán Mheiriceá, Bill Clinton, gur chreid Martin McGuinness sa todhcháir roinnte, ceacht ar chóir dúinn uilig⁶ a chleachtadh anois.

Ar dheis Dé go raibh a anam uasal.

---

¹ *Poblachtach* an leagan caighdeánach

² *Allt Mhic Dhuibhleacháin* an leagan Gaeilge

³ *Poblachtach* an leagan caighdeánach

⁴ *cloíte don ghunna* a deirtear

⁵ *a d'fhágáint* a deirtear

⁶ *uile* an leagan caighdeánach